

V

Kommittémotion

Motion till riksdagen: 2014/15163

av Håkan Svenneling m.fl. (V)

En landsbygd att lita på

1 Innehållsförteckning

1	Innehållsförteckning.....	1
2	Förslag till riksdagsbeslut	2
3	Inledning	3
4	Statens ansvar för landsbygdsfrågorna	4
4.1	Samordna landsbygdsfrågorna i Regeringskansliet	4
4.2	Sprid statliga myndigheter till fler orter	4
5	Infrastrukturen en nyckelfaktor	4
6	Offentlig och privat service på landsbygden.....	5
6.1	Servicekontor	5
6.2	Likvärdig postservice i hela landet.....	6
6.3	Landsbygden behöver bra polisservice	6
6.4	Lanthandel och drivmedel	6
6.5	Apoteken	7
7	Banker och betalningar på landsbygden	7
7.1	Lokala sparbanker	7
7.2	Kontanthantering	7
8	Företagande, arbete och boende på landsbygden.....	8
8.1	Landsbygden behöver småföretagen	8
8.2	Företagens kapitalförsörjning.....	8
8.3	God kompetensförsörjning	8
8.4	Ökad mångfald ger tillväxt.....	9
9	Gröna näringar ger jobb	9
9.1	Satsa på turismen.....	10

9.2	Gruvnäringens betydelse för glesbygden	10
10	Vård och läkemedel i hela landet.....	12
10.1	Glesbygdsmedicin och mobila vårdteam.....	12
11	Kulturen	12
12	Utökat nordiskt samarbete	13

2 Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör få i uppdrag att samordna alla landsbygdsfrågor och regionalpolitiska frågor i Regeringskansliet.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att statliga myndigheter bör spridas till fler orter i Sverige.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en väl fungerande infrastruktur i hela landet.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om lokala servicekontor.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att posten ska ge service av likvärdig kvalitet till alla enskilda medborgare och företag i hela landet.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att riksdagen bör ge regeringen i uppdrag att skyndsamt ta fram förslag för att garantera hela landets befolkning tillgång till läkemedel.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om lokala sparbanker.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att bankerna ska åläggas att upprätthålla en viss kontanthantering.
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om samla de statliga insatserna avseende kapitalförsörjning till ett gemensamt bolag i syfte att stimulera kapitalförsörjningen i de riktigt tidiga faserna.
10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör tillsätta en personalförsörjningskommission med uppdrag att föreslå åtgärder och insatser för att klara personalförsörjningen inom välfärdsverksamheterna i hela landet.
11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör ges i uppdrag att snarast återkomma med en långsiktig

strategi med förslag till åtgärder som syftar till en mer miljömässigt hållbar landsbygdsutveckling.

12. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör lägga fram ett förslag till samverkansprogram för turistnäringen så att den uppnår samma status som andra branscher.
13. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör tillsätta en utredning som ser över regelverket för gruvnäringen.
14. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör få i uppdrag att ta fram en strategi för hur glesbygdsmedicin och mobila vårdteam kan utvecklas ytterligare i syfte att stärka sjuk- och hälsovården på landsbygden.
15. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om tillgång till god kultur oavsett var man bor i landet.
16. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen skyndsamt bör ta initiativ till en kontinuerlig dialog med våra nordiska grannländer om utökad samverkan för framtida landsbygdsutveckling och regionalpolitisk utveckling.

3 Inledning

De regionala skillnaderna i Sverige ökar nu på ett alarmerande sätt. Vi måste skapa likvärdiga villkor för landets medborgare. Om vi ska hålla ihop och skapa tillväxtförutsättningar i hela Sverige måste vi ha samma grundläggande förutsättningar oavsett var vi bor. En god landsbygdsutveckling behövs för landsbygdens egen skull, men även för att där finns en stor utvecklingspotential som kan komma hela samhället till gagn.

Trots ambitiöst och stundtals stort ekonomiskt stöd till regionalpolitisk utveckling har det ännu inte skapats likvärdiga förutsättningar för att ge alla områden – såväl landsbygdsdistrikt som tätortsmiljöer – samma chanser inför framtiden. Den strategi som använts har i stort sett gått ut på att via kortsiktiga statliga bidrag försöka kompensera de klyftor som marknadskrafterna skapat.

Resultatet har blivit att en majoritet av landets kommuner minskar i befolkning och tappar såväl offentlig som kommersiell service. Framtidens arbetsmarknad riskerar att få än större problem om inte ett övergripande ansvar tas för personalförsörjningen. Livsvillkoren försämras och det blir allt svårare att bo, bedriva verksamhet och arbeta på landsbygden.

Vänsterpartiet vill se en politik för att hela Sverige ska leva. I denna motion presenteras en strategi som bygger på utvecklad samverkan, ökat regionalt inflytande och ett tydligt ansvar för staten att se till att samhällsservicen fungerar samt att de krafter som finns lokalt och regionalt tas till vara.

4 Statens ansvar för landsbygdsfrågorna

4.1 Samordna landsbygdsfrågorna i Regeringskansliet

Vänsterpartiet vill bidra till att ta till vara den kreativitet och folkliga handlingskraft som finns i landet. Vi vill också demokratisera den regionala utvecklings- och landsbygdspolitiken. Det handlar om makt och fördelning av resurser, men också om att mobilisera utvecklingskraften överallt i landet. Lösningar som fungerar i staden, kan på landsbygden många gånger lösas genom smart lokal samverkan. Detta vill vi ta vara på genom en politik som kan ge de människor som bor på landsbygden möjligheter att bevara och utveckla sina bygder.

Staten måste emellertid ta sitt fulla ansvar för landsbygdens utveckling. Regionernas framtid beror i hög grad på vilka insatser staten beslutar om på flera olika politikområden. Ansvaret för landsbygds-/regionalpolitiken ligger i dag på flera departement. Detta är olyckligt. Vi menar att en bättre samordning av alla politikområden som rör landsbygdens utveckling är helt nödvändigt. Regionalpolitiska konsekvenser för landsbygden vad gäller nya lagar, reformer och förändringar av myndigheternas organisation eller uppdrag bör alltid redovisas. Regeringen bör därför få i uppdrag att samordna alla landsbygds-/regionalpolitiska frågor i Regeringskansliet. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

4.2 Sprid statliga myndigheter till fler orter

Genom utlokalisering av statliga myndigheter till olika delar av Sverige kan hela landets resurser och kompetens tas till vara. Det ger arbetstillfällen och kan bidra till en positiv utveckling för mindre orter på landsbygden. Det är viktigt när nya statliga verksamheter startas att de redan från början utlokaliseras till olika delar av Sverige och att befintliga statliga arbeten värnas i hela landet. Statliga myndigheter bör därför spridas till fler orter i Sverige. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

5 Infrastrukturen en nyckelfaktor

Den nationella infrastrukturen för kommunikationer har stora brister. Utvecklingen måste brytas för hela samhällets skull, men särskilt om vi inte för alltid ska cementera de i dag ökande regionala skillnaderna. Landsbygdens behov av järnväg och väg är en

ödesfråga. Många banor är direkt hotade av nedläggning p.g.a. många års försummelse. Landsbygden har stort behov av bra kommunikationer för framtida utveckling. Att rusta upp järnvägen leder också till fler jobb och minskad miljöpåverkan. Även kollektivtrafiken på landsbygden behöver utvecklas. Det kan ske genom att goda lokala exempel sprids såsom ”byabuss” och samåkning.

De lågtrafikerade järnvägarna ska värnas. Även om dessa banor inte alltid används i dag är det ett stort resursslöseri att avskaffa redan befintlig infrastruktur. I stället borde vi se värdet av att försöka utnyttja en infrastruktur som vi redan har betalat för. Vi behöver ett ekologiskt hållbart transportsystem och här utgör järnvägen ett modernt, effektivt och miljövänligt sätt att förflytta både gods och människor på. Att i det läget göra sig av med järnvägskapacitet är helt fel väg att gå. När det gäller vägar prioriterar vi underhåll av vägars bärighet och tjälsäkringen av vägar.

Att ha tillgång till snabbt och välfungerade bredband framstår som en självklarhet för varje storstadsbo. Stora delar av landet består emellertid av landsbygd som drabbats av såväl nedmontering av den fasta telefonin som att marknaden inte intresserar sig för att det ska finnas mobiltäckning i hela landet. Många är de företagare som fått benen undanslagna när telefonin eller internetuppkopplingen plötsligt inte fungerar längre. Vänsterpartiet arbetar för att skapa förutsättningar för att alla ska ha både rätten och möjligheten att bo var man själv önskar i Sverige. En väl fungerande infrastruktur är en av de viktigaste förutsättningarna både för att näringslivet ska kunna utvecklas och för att skapa goda boendemiljöer.

Behovet av snabba it-kommunikationer på landsbygden är stort. Marknaden har inte förmåga att på ett bra och effektivt sätt bygga ut bredband i hela landet. Tillgång till telefoni är en förutsättning för landsbygdens fortlevnad och fungerande telefoni krävs för att företagare ska kunna verka på landsbygden. Vänsterpartiet anser att staten bör garantera fast telefoni och bra mobiltäckning i hela landet. En avgift bör införas för samtliga operatörer inom mobiltelefoni som en procentsats av omsättningen för att garantera täckning av de delar av landet där det inte är kommersiellt lönsamt. Vad som ovan anförs om en väl fungerande infrastruktur i hela landet bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

6 Offentlig och privat service på landsbygden

6.1 Servicekontor

Medborgare och företag har rätt att få del av offentlig service på ett likvärdigt sätt oavsett om man bor i tätort eller på landsbygden. Men på landsbygden har den offentliga servicen monterats ned under 2000-talet. På många håll i landet måste man

resa miltals för att få hjälp av en tjänsteman med sitt problem. Vänsterpartiet menar att det på sikt behöver byggas upp kompletta servicekontor i varje kommun där det finns behov av det för att samordna statlig, kommunal och privat service. Där vill vi samla Arbetsförmedlingens, Försäkringskassans och delar av kommunernas service i gemensamma utrymmen på lokal nivå. Resurserna ska användas gemensamt. Här finns det stora besparingsmöjligheter. Kontoren kan kompletteras med servicepunkter i vissa orter utanför centralorten.

Vi ser att det behövs en ny anda av samverkan mellan stat och kommun där servicekontorens aktörer kan samsas med kommunal verksamhet för att ge enhetlig och samlad service till medborgarna. Vad som ovan anförts om lokala servicekontor bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

6.2 Likvärdig postservice i hela landet

En grundläggande samhällsservice är en fungerande postverksamhet. Många företag är för sin verksamhet helt beroende av en hög och jämn nivå på postservicen. Om detta inte kan garanteras står såväl konkurrensneutralitet som arbetstillfällen på landsbygden på spel. Därför ska posten ha i uppdrag att ge god service av likvärdig kvalitet till alla enskilda medborgare och företag i hela landet. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

6.3 Landsbygden behöver bra polisservice

Polisens närvaro är en fråga som är viktig för hela landet. Det handlar inte enbart om att förebygga, beivra och utreda brott utan också om att ge service. Det är till polisen du ska vända dig för att få ett nytt pass, för att söka ett antal tillstånd såsom tillstånd för offentlig sammankomst, marknader och mycket annat. Polismyndigheten har ett ansvar för att ge service i hela landet.

6.4 Lanthandel och drivmedel

Vänsterpartiet vill också stärka den lokala kommersiella servicen på landsbygden. Lanthandeln har en nyckelfunktion för bygdernas attraktivitet och utveckling. I dag ger de stora grossisterna så dåliga villkor till lanthandlarna att dessa inte kan konkurrera på likvärdiga villkor. Grossisterna tar inget som helst ansvar för att medborgare ska kunna få tillgång till rimlig service med dagligvaror även på mindre orter. Det finns behov av ett logistikstöd för lanthandeln som kompenserar för sämre geografiskt läge och mindre volymer av varor. Vänsterpartiet menar att regeringen bör ta initiativ till åtgärder som ger förutsättningar för en fungerande dagligvaruhandel även på landsbygden.

De mackar som finns kvar på landsbygden står inför liknande problem som lanthandeln. De stora bensinbolagen inskränker sin service och ställer allt hårdare krav på volym. Norge har genom flexibilitet och påhittighet lyckats hejda utvecklingen mot färre mackar i många landsbygdsdistrikt. Vi kan konstatera att marknadskrafterna inte har något som helst intresse eller ansvar för en stor del av landsbygdsbefolkningens behov av drivmedel. På landsbygden, där kollektivtrafiken är begränsad, behövs bilen för att människor ska kunna resa till arbete och fritidsaktiviteter och det måste finnas möjlighet att tanka drivmedel inom rimliga avstånd. Därför gläds vi åt att i budgetpropositionen för 2015 ha träffat en överenskommelse med regeringen kring att åtgärder för att säkerställa kommersiell service, dvs. bl.a. frågor om tillgången till lanthandel och drivmedel, för landsbygdens befolkning ska ingå i landsbygdsprogrammet och att det ska tillsättas en parlamentarisk utredning om landsbygdens villkor.

6.5 Apoteken

Vänsterpartiet anser att tillgången till läkemedel ska säkras även på landsbygden. Vänsterpartiet var motståndare till att apoteksmonopolet privatiserades. Att tro att marknadskrafterna ska ta ansvar för att landsbygd och glesare landsbygd ska ha tillgång till medicin är att blunda för verkligheten och att inte ta sitt politiska ansvar. Riksdagen bör ge regeringen i uppdrag att skyndsamt ta fram förslag för att garantera hela landets befolkning tillgång till läkemedel. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

7 Banker och betalningar på landsbygden

7.1 Lokala sparbanker

Vänsterpartiet stöttar utvecklingen av fler bankkontor. Här är de lokala sparbankerna centrala och deras möjlighet att konkurrera på samma villkor som de stora affärsbankerna. Det kan de inte i dag. Landsbygden behöver banker med lokal närvaro, stor personkännedom och samhällsengagemang. Vi ser gärna att Sverige följer Norges exempel med lokala banker. En översyn av banklagstiftningen och regelverk är nödvändig för att minska de administrativa bördorna för små lokala sparbanker. Bankkonkurrensen behöver också breddas för att människor ska få större möjlighet att välja alternativ till de stora affärsbankerna och därför vill vi se över möjligheten till statligt uppstartsstöd till lokala banker. Därutöver behövs stärkta möjligheter till kapitalisering av lokala sparbanker. Vad som ovan anförts om lokala sparbanker bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

7.2 Kontanthering

Allt fler banker har helt upphört med kontanthering eller infört restriktioner för hur man får ta ut och sätta in sina pengar på banken. Det betyder att väldigt många människor har fått rätten till sina egna pengar begränsad. Detta drabbar särskilt människor i glesbygden, där det kan vara långt mellan bankkontoren. För många är tillgången till kontanter viktig för att kunna ha kontroll över sin ekonomi. Andra vill inte ha kort av integritetsskäl och en del har problem med tekniken. Vissa affärer tar inte kort p.g.a. att det är dyrt.

Bankerna ska åläggas att upprätthålla en viss kontanthering. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

8 Företagande, arbete och boende på landsbygden

8.1 Landsbygden behöver småföretagen

Företagen och jobben är helt avgörande för landsbygdens framtid. Staten måste ta ett övergripande ansvar för en rad åtgärder som säkrar att företag kan starta, växa och leva vidare. På landsbygden kommer t.ex. generationsväxlingen att leda till stora problem om inget görs för att underlätta för företagare att överföra sina verksamheter till unga entreprenörer.

8.2 Företagens kapitalförsörjning

Kapitalförsörjningen är ofta ett stort problem för småföretagare, inte minst vid nystart av företag. Undersökningar visar att särskilt två problem finns när småföretag på landsbygden behöver skaffa kredit. Det ena är att fasta objekt, som fastigheter, har så låga värden att det är svårt att belåna dem för annan verksamhet. Det andra är att ju längre från kreditgivare småföretagaren befinner sig, desto svårare är det att skaffa kredit. För ett dynamiskt näringsliv är en väl fungerande kapitalförsörjning av avgörande betydelse. I dag finns en rad olika statliga aktörer på området, med överlappande mandat, vilket försvårar för företagen att veta vem de ska vända sig till. Vi vill därför samla dessa resurser till ett gemensamt bolag med uppgift att stimulera kapitalförsörjningen i de riktigt tidiga faserna. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

8.3 God kompetensförsörjning

Den demografiska utvecklingen, parad med avfolkningen av landsbygden, kommer att leda till att personalförsörjningen av de offentliga välfärdstjänsterna på landsbygden sätts under press. TCO har studerat denna fråga närmare i en rapport som publicerades

förra hösten.¹ Rapporten visar att det kommer att råda brist för flera yrkeskategorier inom välfärden. Framför allt beräknas bristen på omvårdnadspersonal vara stor. Det är främst ökad efterfrågan inom äldreomsorgen, dvs. att andelen äldre ökar, som driver denna utveckling. Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) har beräknat att 125 000 undersköterskor behöver anställas de närmaste 10 åren.² Mot bakgrund av vad som anförts ovan bör regeringen tillsätta en personalförsörjningskommission med uppdrag att föreslå åtgärder och insatser för att klara personalförsörjningen inom välfärdsverksamheterna i hela landet. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

8.4 Ökad mångfald ger tillväxt

Forskning visar att öppna samhällen är kreativa samhällen och därför är mångfald en viktig faktor för tillväxt. Mångfald ger dynamik, lockar till sig människor och ökar möjligheterna för en kreativitet som kan resultera i en större bredd inom kultur och näringsliv. Det är viktigt att sträva efter en välkomnande landsbygd med mötesplatser mellan nya och gamla invånare i bygden. Landsbygdens styrka gentemot staden är den sociala gemenskap som finns och som gör att problem kan lösas på effektivare sätt, men det kan också vara en gemenskap som hämmar och håller tillbaka goda idéer. Därför är det viktigt att stödja sociala satsningar på landsbygden som leder till ökad integration och stärkt gemenskap.

9 Gröna näringar ger jobb

Många av de framtida jobben finns inom de gröna näringarna. Utveckling av de gröna näringarna ger förutsättningar för inflyttning och utveckling av landsbygden. För Vänsterpartiet är miljö- och klimatpolitiken samt turismen intimt förbundna med möjligheten till utveckling av svensk lands- och skogsbygd.

Ökad användning av bioenergi och förädling av skogsråvaran samt ekoturism och attraktiva boendemiljöer ger förutsättningar för inflyttning och utveckling av landsbygden. Vänsterpartiets energipolitik bygger på att kärnkraften ska avvecklas och ersättas av förnybar energi i stor skala. En politik som främjar ökad användning av bl.a. bioenergi och förädling av skogsråvaran gynnar landsbygden i allmänhet och skogsbygderna i synnerhet.

Möjligheten till landsbygdsutveckling i strandnära lägen (LIS) bör utnyttjas för utveckling i områden med mycket stränder och lågt exploateringsstryck. Detta måste ske

¹ TCO (2013), "Regionernas arbetsmarknad 2011–2013. Tre demografiska scenarier".

² SKL (2014), "Sveriges viktigaste jobb: Så möter vi rekryteringsutmaningarna inom vården och omsorgen".

på ett sådant sätt att det inte hindrar det rörliga friluftslivet, den biologiska mångfalden och allmänheten från att ha tillgång till hela sjön och hela strandremsan.

Vänsterpartiet vill underlätta för människor att få tillgång till närproducerad, hälsosam och miljövänligt producerad mat. Vi ser en stor potential inom lokal livsmedelsförädling och småskaligt mathantverk. En miljöanpassad upphandling i offentlig sektor gynnar lokalproducerade och ekologiska livsmedel och skapar jobb lokalt. En förenkling av regelverket för småskalig livsmedelsproduktion och servering skulle underlätta för landsbygdens småföretag.

En ny medvetenhet – utifrån klimat-, hälso- och miljöhänsyn – ställer nya krav på bl.a. kommunal upphandling. Det vore önskvärt med en förändring av lagen om offentlig upphandling för att erbjuda större möjligheter att upphandla ekologiskt hållbart och närproducerat med höga krav på djurskydd. Vi vill kraftsamla för en hållbar livsmedelsproduktion i Sverige; vi vill se "Sverige – det hållbara matlandet". Detta utvecklar vi i motionen Hållbar mat (V542). Riksdagen bör ge regeringen i uppdrag att snarast återkomma med en långsiktig strategi med förslag till åtgärder som syftar till en mer miljömässig hållbar landsbygdsutveckling. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

9.1 Satsa på turismen

Turismen har stor betydelse för hela landet. Branschen har under ett flertal år växt och fått allt större betydelse som en av flera tillväxtmotorer. Sverige är ett land som lockar besökare från när och fjärran. Landsbygden erbjuder särskilt goda förutsättningar för ekoturism. Detta är positivt och vi kan med glädje se att nya nischade satsningar inom ekoturism, som t.ex. att bo på lantgård, är framgångsrika och detta gynnar landsbygden. Kopplingen till lokalproducerad mat ser vi också i allt större utsträckning.

Vänsterpartiet vill satsa på besöksnäringen. Speciellt måste fjäll- och landsbygdsturismen uppvärderas och ses som en viktig näring ur ett regionalpolitiskt perspektiv och få en större del av de framtida infrastruktursatsningarna. Staten bör i samarbete med kommuner, föreningar och företag ta ett ökat ansvar för att locka besökare till hela Sverige. Regeringen bör därför lägga fram förslag till samverkansprogram för turistnäringen så att den uppnår samma status som andra branscher. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

9.2 Gruvnäringens betydelse för glesbygden

Gruvindustrin är en strategiskt viktig näring för Sverige. Efterfrågan på svenska mineraler och metaller från tillväxtländer innebär att den svenska gruvnäringen är på väg att återta en betydelsefull roll för hela den svenska ekonomin. En modernisering av

det svenska samhället, där vi möter de miljö- och klimatutmaningar vi står inför, måste innebära att även gruvnäringen utvecklas i samklang med övriga delar av samhället.

Genom nya gruvetableringar skapas framtidstro i regioner som tidigare drabbats av hög arbetslöshet och utflyttning. Samtidigt har gruvbrytning stor påverkan på miljö och omgivning. Mot nya exploateringar står många gånger andra intressen som måste tas på allvar. Detta ställer stora krav på att gruvnäringen tar till vara och värnar gemensamma miljöutrymmen, ligger i framkant när det gäller att använda miljövänlig teknik och tar ansvar för det lokala och regionala samhället. Detta innebär också att stora krav måste ställas på tillståndsgivande myndigheter.

Den svenska minerallagen är exceptionellt förmånlig för gruv- och prospekteringsbolag, men alltför lite hänsyn tas till dem som påverkas av verksamheten. Både de människor och den miljö som påverkas av gruvindustrin måste ges en större vikt i processen. Fastighetsägare och innehavare av särskild rätt som berörs av ansökan om undersökningstillstånd, t.ex. berörd sameby, ska alltid ges rätt att yttra sig över ansökan.

Vänsterpartiet menar att den tidigare regeringens antagna mineralstrategi är otillräcklig för att skapa en hållbar mineralbrytning. All verksamhet inom gruv- och mineralindustrin ska ske med största möjliga miljöhänsyn. En ökad gruvbrytning får inte heller minska våra ansträngningar för att skapa ett mer resurssnålt samhälle. Ett allt större ifrågasättande av gruv- och prospekteringsbolagens planer på ökad gruvbrytning i Sverige finns från lokalbefolkning och miljöengagerade. Vänsterpartiet menar att den i många fall är berättigad. Därför är det av avgörande betydelse att de som berörs får stärkta möjligheter att påverka och att skydd av unika natur-, turist- eller renbetesområden garanteras. Bergsstaten ska inte kunna bevilja undersökningstillstånd i områden som är klassade som naturreservat, Natura 2000-områden eller världsarvsområde. Mot denna bakgrund bör också uranbrytning förbjudas i Sverige.

Sverige är ett mycket attraktivt land för mineralprospektörer. I Sverige är dock ersättningen till staten och fastighetsägare mycket liten i internationell jämförelse vid eventuell gruvdrift. Den uppgår till endast 2 promille av det beräknade värdet av de mineral som omfattas av koncessionen (dvs. av staten tilldelad rätt att bedriva verksamhet) och som har brutits. Sveriges gruvnäring har enligt statistik från Världsbanken lägst beskattning av samtliga gruvländer i världen. Den effektiva skattesatsen uppgår enligt statistiken till ca 28 procent. I ytterst få länder understiger skattesatsen 40 procent.

Regeringen bör tillsätta en utredning som ser över regelverket rörande gruvnäringen, inklusive frågan om nivån på mineralersättningen, i syfte att skapa en långsiktigt hållbar

näring som främjar landsbygdsutvecklingen. Utredningen bör särskilt beakta hur en reformerad mineralersättning på ett bättre sätt ska kunna komma de berörda bygderna till del. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Den framtida kompetensförsörjningen måste säkerställas om gruvnäringen och de lokala samhällena ska kunna utvecklas, i synnerhet som gruvindustrin verkar i områden med litet befolkningsunderlag. Jämställdhet mellan män och kvinnor är viktigt i alla delar av samhället. Företag och regioner måste kunna attrahera både män och kvinnor för att vara livskraftiga. Vänsterpartiet vill se ett integrerat jämställdhetsarbete i allt utvecklingsarbete kring gruv- och mineralindustrin. Berörda länsstyrelser bör ges ett förstärkt uppdrag att verka för en allsidig utveckling av samhällena så att de attraherar både kvinnor och män.

10 Vård och läkemedel i hela landet

Vänsterpartiets grundsyn är att tillgången till vård ska ske utifrån behov och inte vara beroende av plånbokens storlek. Därför vill vi hålla marknad och vinstintressen utanför. Samhället måste stå som garant för en likvärdig vård och omsorg. För att säkra tillgången på vård och omsorg också i befolkningssvaga områden krävs att vi solidariskt via skattesystemet tillför nödvändiga resurser.

Kommunernas roll inom hälso- och sjukvården måste stärkas. Hela hemsjukvården, även den i ordinärt boende, bör vara ett obligatoriskt kommunalt ansvar. Det är viktigt att det även finns tillgång till distriktsköterskor på landsbygden.

10.1 Glesbygdsmedicin och mobila vårdteam

Glesbygdsmedicin är ett begrepp som vuxit fram under senare år. Det innefattar en rad kunskapsområden och metodutveckling som syftar till att kompensera för avståndsproblematik och upprätthålla den bredare kompetens som är nödvändig då befolkningsunderlaget är litet och avstånden stora. Det betyder ett utvecklat och fördjupat närvårdskoncept med hjälp av nya tekniska hjälpmedel.

Mobila vårdteam är ett sätt att erbjuda kvalificerad vård i hemmet i stället för att patienter uppsöker eller läggs in på sjukhus och liknande. Mobila vårdteam finns inom en mängd områden, t.ex. palliativ eller psykiatrisk vård eller demensvård, och ser därför väldigt olika ut. Det finns också olika lösningar i olika delar av landet och särskilda behov finns på landsbygden.

Glesbygdsmedicin och mobila vårdteam är ”institutioner” som varit positiva för utvecklingen av sjukvården på landsbygden. Dessa koncept kan utvecklas ytterligare. Riksdagen bör uppdraga åt regeringen att ta fram en strategi för hur glesbygdsmedicin och

mobila vårdteam kan utvecklas ytterligare i syfte att stärka sjuk- och hälsovården på landsbygden. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

11 Kulturen

Kulturen har en given roll även för landsbygden. En ort med rikt och varierat kulturliv genererar engagemang och trivsel för medborgare, men även för besökare och turister som vill ta del av den. Vänsterpartiet värnar därför ett rikt kulturliv för landsbygdskommuners framtida utveckling. Teater och dans ska finnas i hela landet. Den regionala spridningen är ett nationellt ansvar och staten måste garantera finansieringen. Digitalbio i hela landet bör främjas, så att även mindre orter kan ta del av den bredd i filmutbudet som finns i de större städerna.

En annan viktig fråga för Vänsterpartiet är kultur- och musikskolorna som ska finnas över hela landet, hålla en god kvalitet och vara tillgängliga för alla, oavsett var i landet man bor.

Vad som ovan anförts om tillgång till god kultur oavsett var i landet man bor bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

12 Utökat nordiskt samarbete

Vänsterpartiet ser en stor potential i att utveckla det nordiska samarbetet över landsgränserna. Vi vill utveckla en nordisk samverkan inom regionalpolitiken, framför allt med våra grannländer Norge och Finland. Vi har mycket gemensamt och skulle alla tjäna på att utveckla samarbetet inom ett flertal områden såsom infrastruktur, forskning, kapitalförsörjning för landsbygden, arbetsmarknad och service. Därför vill vi att Sverige tar de initiativ som behövs för att utveckla en regionalpolitisk samverkan mellan de nordiska länderna.

Konkret och omfattande samverkan mellan länderna är särskilt angeläget i fråga om infrastruktur, service, utbildning, arbetsmarknad, hållbar livsmedelsproduktion och finansiella system.

Vänsterpartiet föreslår att vi skapar en nordisk infrastrukturpolitik där man bygger gemensamt finansierade, ägda och drivna vägar, järnvägar, flygplatser och bredband.

Ett djupare samarbete mellan de nordiska ländernas utbildningsväsen bör etableras. En samverkan på nordisk nivå mellan regionala högskolor kring landsbygdsutveckling kan på sikt bidra till att bygga upp nya näringar och stärka småföretag i de regioner som har störst utvecklingsbehov.

Vi vill underlätta och öka tryggheten för arbetstagare som bor i ett nordiskt land, men som arbetar i ett annat. Vänsterpartiet föreslår därför att detta utreds, bl.a. genom att se över gemensamma avtal mellan de nordiska länderna som berör detta område.

Livsmedelsproduktionens påverkan på klimatförändringarna, gällande såväl produktion som transporter, är väl känd. Vänsterpartiet föreslår därför att Nordiska rådet tar fram en ur miljösynpunkt hållbar nordisk livsmedelsstrategi så att vi i större omfattning blir självförsörjande och mindre beroende av import.

Vänsterpartiet föreslår att de nordiska lokala sparbankerna och Andelsbankerna ges möjligheter att stärka småföretagen och deras utveckling i regioner utanför de nordiska tätortsregionerna. Vi vill låta utreda en gemensam nordisk kompetensbank för de lokala banker som finns i Norden, detta för att stärka landsbygdsutvecklingen, finansieringen av nya jobb och företag samt för att öka bankkonkurrensen.

Regeringen bör skyndsamt ta initiativ till en kontinuerlig dialog med våra nordiska grannländer om utökad samverkan för framtida landsbygds-/regionalpolitisk utveckling enligt vad som anförts ovan. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Håkan Svenneling (V)

Stig Henriksson (V)

Jens Holm (V)

Amineh Kakabaveh (V)

Birger Lahti (V)

Hans Linde (V)

Emma Wallrup (V)